quia premunt vulnus & morbus. Non eſca placet : tantummodò ſitis urit. Sanam cognoſcitur, ſed in deteriora rapitur, ſtudiorum obliviſcitur, ſubditus cupiditatis, moriens & vivens ſub tyrannide Veneris. Breviùs ampliora, & ſine coloribus imaginem pingit Ovven. *lib.* 2. *Epigram.* 52. In amatore,

Ovven.

Spes incerta, timor conſtans, fugitiva voluptas,
Gaudia mœſta, dolor dulcis, amarus amor.

13 Sic ergo amet, cui placet amare ſic : ſed amet iſta, qui malè amat. Dormiat quieſcens in dolore, qui vult in doloribus dormire. Hoccine planè tormentum, quod ex ipſis laſcivis à Domino factum; cùm in doloribus dormirent, & ſine quiete requieſcerent : immittitque in horum idolorum oblivionem, cruciamina; ut vulnerum ſint præſentia medicamenta : & in doloribus dormiant, & dolentes de cauſa, in ſalutem reſipiſcant. Verùm, proh dolor! Semel icti, gravi corde (quoniam ſine ſenſu mens) vel graviſsimo cruciatu non convertuntur ad cor. Imago Priapi ſine auribus erat. Ita Theocritus, *Epigram.* 4. Amor vehemens dulciter urit, ac ſurdis auribus eſſe ſolet. Minervam neſcit, rationem vellicantem non cognoſcit, nec cœlum, dum tonat, etſi totus æther irruat. Unde Horatius, 1. *Od.* 12. à v. 38. Iovem alloquens, ait:

Deus doloribus aggravat, ut peccator reſipiſcat

Imago Priapi ſine auribus.

Horat.

Tu gravi curru quaties Olympum:
Tu parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

Maiol.

14 *Sunt quædam tantæ virtutis, ut ipſa viſcera in ſaxeam naturam vertant:* infit Maiolus, Tom. 1. *Colloq.* 11. (Vide dicta *Tom.* 4. *T.* 3. n. 48.) Ovid. 15. *Metamorph.* fab. 17. ſuccinit:

Ovid.

Flumen habent Cicones, quod potum ſaxeà reddit
Viſcera, quod tactis inducit marmora rebus.

Idem hic Natal. à Comitib. de fonte Francofordiæ. Accidit hominibus uſquequaquè & quotidiè; ne mirum, quod rarò à natura fit. *Memores eſtote uxoris Lot.* Vidit luxuriæ de cœlo cladem; & ad luxuriam reſpexit, etſi cladem viderit. Venenum oculis hauſit, & ſtatua fuit facta in ictu oculi, ſine motu inſenſibilis; vivens ſimulachrum viventis, verùm ſine vita cordis. Summo acumine dialectis vernaculis. *Aun deſcuido, ò leve cuydado en mirar, quedòſe eſtatua: y perdiò la vida, à un volver de caveza.* Alcim. Avitus, 2. *Geneſeos*, à v. 391.

Luc. 18. 32.

Facile hauſtum luxuriæ venenum

Gen. 19. 26.

Alc. Avit.

——*Vultum deflexa retrorsùm;*
Vix primo in viſu, reſtrictis motibus, hæſit;
Cernere deſiſtens, cùm cœperat: inde gelato
Sanguine, marmoreus perfudit viſcera torpor.

Supplicium.

Miraculum refertur à Plutarcho de *Caſib. Rom. & Græc.* & Textore, 2. *Officin.* cap. 58. Illum ſcilicèt, poſtquàm vidit pulcherrimæ fœminæ vultum; manſiſſe cæcum: ſed poſtquàm doluit, oculos in viſum aperuit. Primum non mirum. Dolent lumina, eleganti viſa fœminà. Unde illud Virgilij, *Eclog.* 8. v. 41. *Ut vidi, ut perij.* Ovid. *Epiſt.* 12. v. 33. & *Vidi & perij.* 1. *Faſtor.* v. 307. *Vidit, & incaluit.* Statius, 2. *Achill.* à v. 315. *Aſpicit, ardeſcunt animi, ſpumat amor: occultus ſub corde renaſcitur ardor.* Secundum verò prodigium, propter luxuriæ lethargum, voluptatis philtrum: igitur haud invenitur facilè; qui vel ſummo dolore cupiat & optet, oculos aperire. Ovid. 15. *Metam.* fab. 20.

Rarò ſentitur malum.

Ovid.

————*Siquis faucibus hauſit;*
Aut furit, aut patitur mirum gravitate ſoporem.

Patet ex textu. *In doloribus dormietis:* & ita inſenſibiles; ut nec excitent dolores.

Ubi ſup. Iſai. 51. 20.

15 *Dormierunt ſicut oryx illaqueatus*, ut alibi diximus. De quibuſdam pravis belluis, ait Iul. Solinus, cap. 21. *In ſomnum ita concidunt; ut nec vulneribus excitari queant.* Ita vulnerantur voluptati dediti, ſed ſunt veterno ſopiti, imò ſepulti. *Percuſsiſti eos & non doluerunt.* Dormiunt, ac extertunt in doloribus: nec vulneribus, ut aperiant occulos excitantur. Viderunt caput Meduſæ: quò peius ſe habent, minùs ſentiunt. Neſcierunt, nec intellexerunt: in tenebris ambulant. Illuminat Deus mirabiliter, nec turbantur inſipientes corde. Dormiunt ſomnum ſuum. Noluerunt intelligere, ut benè agerent. Sat illis quod ſit malum; ut ſequantur cupiditatum propoſitum: & licèt ampliora cruciamina urgeant; cùm non doleant, in dolores, appetentes, inſenſati perſeverant. *Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum.* Hebr. *Dolores eorum: idola eorum.* O cæca libido! mittuntur dolores in contuſionem, & reſipiſcentiam pectoris: ſed ita illorum malitia; ut multiplicatà pœnà, multiplicent etiam delitiarum idola. *Multiplicatæ ſunt infirmitates* & dolores eorum, ut recipiant plagis ſenſum. Sed quid inde? Excitantur? Nec vulneribus. Pravus eſt animus. Dormiunt? Ad bonum. *Poſteà acceleraverunt.* Loco pœnitentiæ, ex malis, in peiora ſiunt præci-

Ierem. 5. 3.

Sepulti à vitio & in vitio.

Pſal. 15. 4.

Illorum phreneſis.

Malo ſapiſt, nec reſipiunt

pites : igitur celeriùs procedunt in adorationem idolorum Veneris; quoniam cognoſcunt ex illa procedere infirmitates. Miſerabiliores itaque ſunt omnibus hominibus, ubi infatuantur doloribus : ſiquidem quo alij reſipientes ſapiunt : magis furenter deſipiunt. Noſtrates : *Les engaña el deſengaño.* Intelligite hæc qui obliviſcimini Deum, dum maximè eſt in memoria; ſtulti facti à ſcientia. Lamentabile ſanè vulnus rationis, delirare fanaticè competes mentis. Pravum iudicium, ad iuditij pravitatem ſtudio evacuare cerebrum.

Senec.

Dolor comes voluptatis.

16 *Debellandæ ſunt in primis voluptates* (infit Stoicus, *Epiſt.* 51.) *quæ ſævas quoque ad ſe ingenia traxerunt. Si voluntati ceſſero; cedendum eſt dolori, cedendum eſt labori.* Similes ceſsiones indicat Cteſias imagine ſingularis ſerpentis. *Eſt ſerpens* (ait in *Perſicis*, n. 3.) *aſpectu ſimilis pulcherrimæ purpuræ, caput candidiſsimum habens, dentibus omninò carens. Hic non mordet, ſed virus expuit; quo confeſtim enecat, cerebro eius qui ipſum biberit per nares effluente.* Ingenioſè pinxit luxuriantem, qui expoſuit oſculantem ſerpentem, ornatu fœminæ, qui color elucet in præfata ſerpentis imagine, in qua illices ſunt purpura & candor, queis in perniciem ſimulatur color, dum oſculo virus expuit, qui non mordet; ſed præſtantiâ veneni, medullam cerebri excutit ex capite. Hæc fœminæ pulchritudo? Patet ſerpens ab effectu, veneno præſentiori & ſingulari, ne ad oſculum accedentes cognoſcant mori : equidem evacuat è cranio cerebrum; ut ad iudicium diſcriminis, evaporet iudicium : quod quidem præoccupatum fatali morbo, in cuius expulſionem non eget elleboro : tranſit morbus ultra inſaniam, dum miniſtratur virus per ſerpentis ſeu fœminæ formam. *Memores* ergo ſimus *uxoris Lot*, ut diſcamus forma fœminæ quid ſit. Idem ibid. qui ſuprà, num. 14.

Cteſ.

Imago luxuriæ.

Conditio veneni ſingularis.

Fœmina ſerpens.

Ubi ſuprà.

Alcim. Avit.

Ex tunc inſipido mulier præventa reatu,
Plus ſalſum ſine mente ſapit : quæ pungere ſenſus,
Exemplique poteſt ſalibus condire videntes.
Hoc tamen hic mirum eſt.

Cur dicitur Sal?

Fœmina ſi ſal, ut pungat : ſi ſal, ut eius vir acerbitate deſipiat; quin blanditijs poſsit conciliari amor, ex quibus oritur furor. Aptè parthenus, Dianæ animitùs dicatus, dicebat apud Senecam, ubi ſuprà, v. 564.

Deteſtor omnes, horreo, fugio, execror;

Sit ratio, ſit natura, ſit dirus furor.
Odiſſe placet, odia non muto.

Seneca Hipol.

DIDASCALIA VII.

Unde ex circunciſione infantis, excellentia nominis Salvatoris?

1 TRITUM in ſchola Stoica, illuſtriorem eſſe ſanguinem per vulnera effuſum, quàm intra venas retentum; eò quòd in venis, etſi demonſtret virtutem nobilitatis, in vulneribus oſtentet nobilitatem virtutis. Unde Seneca in *Hercul. furent.* v. 338. *Non inclytum titulis genus, ſed clara virtus* : & in *Troad.* v. 490. accinit:

Cur ſanguis illuſtrior in vulneribus corporis, quàm in venis?

Seneca

Grave pondus, magna nobilitas.

In magna urget, in ardua movet, in celſiora impellit; ut illuſtrior habeatur ſanguis qui effunditur, quàm qui ſine vulnere habetur : equidem venæ continent ſanguinem; atque vulnera (ſtemma) ſanguinis ſplendorem. Ita in *Imagin. Gentis Auſtriac.* pag. 4.

Berg.

————*Geſta peracta*
Illuſtrem mundo reddunt & ſidere clarum.

Haud ſanguis illuſtrior à nomine; ſed potiùs nomen à ſanguine. Patet in Chriſti circunciſione. *Poſtquam conſummati ſunt dies, ut circuncideretur puer, vocatum eſt nomen eius Ieſus.* Non priùs habuit nomen, quàm effunderet ſanguinem; quia pretioſum ſtemma, nomen per vulnera. Unde Pater cœleſtis in dignitatis æſtimabilioris excellentem magnitudinem, ſaucio præ amore nomen impoſuit illi, quod eſt ſuper omne nomen. Souſa de *Chriſt. nativit.* à v. 310.

Luc. 2. 21.

Pretioſum ſtemma, nomen per vulnera.

Souſa

Infantem natum, regno qui præſit & orbi.
Fudit & illuſtrem chara pro gente cruorem:
Materiemque puer nimio præbebat amori.
A ſumma celſæ virtutis origine manant.

2 Die in ipſo (elucet amoris claritas; & grave pondus, magna nobilitas) quo fundit ſanguinem, in notam accipit nomen : & mundo per vulnus claruit, quem venientem non cognovit. Amor micat exceſsivus, heroycus animus, & nobile pectus. Crevit laurea per vulnera, & per ſtigmata ſtemmata. Magnitudo & nominis fama reſplenduit ex operationum excellentia; quibus viſa ſummitas amoris, obſequium amantis, & flamma pectoris:

Quænam in Circunciſione eius amoris inſignia?

non ſolùm nomen & eius virtus ; ſed & magnum nomen eius , ex amore , ex vulnere & tempore. Ex tempore , *dies octo*: ex vulnere , *ut circuncideretur* : ex amore, *poſtquàm*. A cunctis perfecta ſic , *& vocatum eſt nomen eius , Ieſus* : ut per omnia omnibus nomen ſplenderet , quod os Domini nominavit. At quare in circuncisione (ut ſuccinit Souſa d.v.296.)

Souſ.

Gaudia tenuit permixta dolori?

Nomen Salvatoris dilatum per octo dies: patiturque vulnus , quippe ſuſpenſum Salvatoris opus. Unde cùm opus in præclarum nomen eſſet effundere ſanguinem; illo ſuſpenſionis tempore , gaudia tenuit permixta dolori. Gaudet , quia in effuſionem ſanguinis Salvator naſcitur : doletque , quia nomine caret , priuſquàm circuncideretur.

Unde eius lætitia permiſta dolori?

3 Hìc obijcitur gaudium mœſtum , & in principali Tautologia , *gaudium* purum *cum lætitia*. Sine lætitia poteſt eſſe gaudium , ſi non plenum. Impletur gaudium Salvatoris , ubi circuncisionis vulnere venit dies : interveniunt in operis ſuſpenſionem dies octo : dolorque miſcetur gaudio ; quoniam quouſque in ſanguinis effuſionem percutiatur ; gaudium cordis non impletur. Cauſa ſub manum. Paſtoribus dicit Angelus : *Evangelizo vobis gaudium magnum , quia natus eſt vobis hodie Salvator , qui eſt Chriſtus Dominus.* In hominibus nativitas gaudium magnum , & in Salvatore nato grave cordolium ? Utique : nomen Salvatoris comprobabatur ſanguine : effuſionem lex differt uſque in diem octavum; in quo vulnere aſtruet Salvatoris titulum : dolorque infantis hominum miſcetur gaudio ; quippequàm ſine vulnere vixit per dies octo. Sanguinis effuſio erat nominis Salvatoris illuſtratio: doletque per octo dies , antequàm vulnus pateretur circuncisionis ; quoniam munere Salvatoris terrà cœloque plauſus, necdùm oſtenderat Salvatoris munus. Ieſus ab Angelo vocatur , priuſquàm in utero conciperetur. Naſcitur , à militia cœleſti Salvator dicitur ; ſed infans nomen renuit, quouſque vulnere confirmet : igitur non habuit , eſtò mundi Salvator , magnum Salvatoris nomen ; quouſque circunciſione factà perfudit ſanguinem. Conſummantur circuncisionis dies , & gaudet vulnere circuncisionis : dolore gaudet. Iam ergo dolore non dolet. Impletum eſt gaudium. Nominis nactus eſt votum.

Pſalm. 20. 7.

Luc. 2. à 10.

Quomodò & quare ante vulnera dolet?

Non dolor plaga puerum torquebat Ieſum,
—Renovant en maxima ſenſus
Gaudia.

Souſ. d. v. 314.

Quæ cordis tormenta , en maxima gaudia; quippe gaudium cùm lætitia : etenim ſi accepto vulnere exultat , ſi dolorem relegat , ſi nomen ſanguine vulneris accipit; ſignum , quòd per dies octo ſine doloribus doluit. Gaudium nativitatis in corde hominum ; infanti dolori miſtum : naſcebatur Salvator : uſque in circunciſionem fuit exul dolor : doletque toto illo tempore; quia Salvator , ſine vulnere , ſine ſanguine , & denique ſine nomine. Nomen modò Salvatoris exponitur : & cum gaudio. Quippini ? Qui dolebat , circunciditur : priùs per dies octo noluit habere decorem nominis , quia ſine decore ſanguinis

4 Cùm Iacobus ingrederetur terram Chanaän , ex iuſſu Patris Iſaac , & precepto Dei , manſiſſetque ſolus, torrentis Iaboc ſuperato vado ; *Ecce vir luctabatur cum eo.* Quis fuerit hic , divinare eſt. Aliquibus placuit (Vide Pererium) fuiſſe Unigenitum filium Dei : alijs , & congruiùs, iuxta *Oſeam* , 12. à 3. Angelum fuiſſe ; ſed *typum Chriſti* , quo conciliatur Canon, 14. Concilij Sirmienſis. Adi Alapid. Qui aggreſſus luctator ceſſit , ſed *quia vinci voluit* ; ut ait Maluend. Inter certamen, cœleſtis pugil , cùm fortiorem hominem videret (iuxta Lyran. in loc. præf. *Oſee*) *flevit & rogavit eum* , ut dimitteret , quod ſine benedictione Iacobus abnuit , ſimulque quæſivit, quomodò vocaretur, ut aliàs invocaretur : *Dic mihi , quo appellaris nomine* ? Reſpondit , qui fleverat , & dimiſſionem in libertatem rogaverat : *Cur quæris nomen meum* ? Tacet. Verùm cur dicere nomen renuit ? *Erubuit* (inquit Beda hìc) *corpore non plagato.* Illum de non plaga pudet ? Sanè. Erat ille typus Chriſti. Erat eius nomen mirabile , utpotè nomen Salvatoris ; acquirendum in lucta pretio ſanguinis : & licèt nominari Salvator hominem gaudeat ; eſt inibi cuius pudeat : quandoquidem uti mundi Salvator dictus & plauſus , verùm ad nomen necdum acceperat vulnus. *Erubuit corpore non plagato* , nomine Salvatoris audito; quia licet gaudeat de nomine , dolet quòd nomen ita iluſtre ſine ſanguine : igitur plenum tantùm erit de nomine gaudium; cùm pro hominibus viderit ſanguinem fuſum. Patet cur per dies octo nomen Ieſu non exprimitur. Necdùm vulnus patiebatur. Cur ergo inquiritur ? Sic paſſus, quippe non paſſus , per dies octo : erubuit

Geneſ. 32. 24.

Alapid.

Mal.

Oſee. 12. 4.

Verſ 29.

Vener. Beda.

Noluit Salvatoris nomē quouſque perfudit ſanguinem.

cor-

corpore non plagato : ſiquidem doluit Salvatorem vocari , & non teſtari dolore.

5 Hinc in pugna , qui Chriſti typus, *flevit & rogavit eum.* Quid rogavit ? Innuit textus. Percuſſus erat Iacob. Qui luctabatur non ſic : rogatque percuti,ut nomen eius cognoſcatur ex vulnere : etenim vulnus hominis ſanandum , cùm ille acciperet vulnus. Ovv. lib.3. *Epigramm.* 94.

Ubi ſup Verſ. 25

Cur dolet?

Pharmaca ſunt potius, quàm vulnera,vulnera Chriſti:

Ovven.

Curat enim plagis vulnera noſtra ſuis.

Rogavit , verùm cur flevit ? Quia ante circunciſionem Salvator hominum dictus, & ut Salvator nil paſſus. Erubuit de encomio , corpore non plagato. Dolorem exprimit fletu : etenim dolens , homine percuſſo, plorat,& vagiens lachrymis manat : quòd hominum ægrotantium Salvator eſſet,& vulnus,ſine vulnere eius,in illis perſeveraret.

Iura ſui mœrens inconſolabile vulnus.

Ovid. 5. *Metam.* Fab. 5.

In circunciſione contrariò evenit. Hìc gaudet , ibi dolet , & erubeſcit. Ibi nomen tacetur , hic exprimitur. *Vocatum eſt nomen eius , Ieſus.* Applaudit amori vox. Flamma demonſtratur cordis infantis, pro curandis vulnere vulneribus hominis : ibique mœret , quia corpore non plagato: hicque gaudet, quoniam dies ut circunciderctur: equidem ſi nomen *Salvator*,quod aſtruit vulnerum dolor ; per effuſionem ſanguinis , oſtendit amor magnitudinem nominis. Iam non luget , quippe luget: iam non gemit , iam non vagit , iam non erubeſcit, iam non dolet ; quoniam dolet: imò exultat è gaudio pleno; eò quòd corpore circunciſione plagato , oſtentans nobile nomen , quia è venis fundit Salvatoris ſanguinem. Quid mirum , ſi emitteret fletum , ubi per octo dies ſuſpenſum fuit cordis gaudium?

Cur gaudet?

6 Iacobus , cùm primùm Rachelem vidiſſet , *elevata voce flevit.* Vehementia profectò amoris , ſi loquitur lachrymis lachrymas quidem percipit perſpicax auris ; quippe vox cordis. *Flevit*, ut Rachel idioma æſtuantis pectoris intelligeret ; & viciſsim , ne ploraret , reſponderet. Verùm quare præſenti articulo fletus , dum non mœroris , ſed gaudij præ ſe fertur articulus ? Amabat , & flagranter amabat, ſed in quo amorem oſtenderet non habebat;cuius officijs pectoris pateſceret flamma,& dilecta nimis agnoſceret per obſequia ; quippe exhibitione operis clarent abſcōdita pectoris. Rachel haudquaquàm reſpondere amori quibat , quem minimè cognoſcebat : etenim in ſtudio amantis ſi fugit obſequium ; latet pectoris ſtudium. Fletus dolorem indicat : Iacobque hoc in articulo plorat ; quoniam cordolium amanti, intimo flagrare amore , & minimè poſſe obſequijs flammam oſtendere. Huiuſmodi amoris ſtatus pollet amantium eculeus;quo torquentur viſcera, quoniam ſine luce flamma , qua videatur telum aureum , dum dilectus neſcit telum; quippequàm habet ſub arundine plumbum. Obſequium adyta cordis demonſtrat , officium ſtudia ſignat ; ſine quibus amor flet, quia in loquente non eſt vox. Unde Iacobo lachrymæ incendio ſtudij & ſuſpenſione obſequij : igitur cùm non haberet, quo amoris ſummitatem demonſtraret ; in ſignum ſævi cruciatus , elevatà voce flevit. Ad lachrymas cucurrit ; qui intelligi voluit:lachrymę ſufficiuntur in eloquium, quod ignitum : & obſequio deficiente,Iacob accedit ad fletum; an voce lachrymarum,prolatà ab oculis, intelligeret Rachel vocem amoris æſtuantis.

Gen. 29 11.

Lachrymæ amoris idioma

Fletus amantis ſi privatur obſequijs.

7 Natura humana ſub typo Rachelis, *Primus amor Phœbi: Fecit illum amare.*

Ovi l. de 1. fab. 9.

Qui verè Sol iuſtitiæ , in incarnatione deoſculans illam , quam ardenter elegerat in Sponſam ; perpropriè Iacob, in amoris ſtudium;quoniam ſupplantavit diabolum, obijciens ei eandem naturam mortalitatis participem , ſed peccati totius prorſus expertem. Sic dilexit,verùm mundus non cognovit. Ut cognoſceret & amanti reſponderet , quæ non ſtuduit ? Fecit amor, quòd naſceretur Redemptor. Amoris & Redemptoris obſequium, profectò dolor; quippe ut ait Menander : *Sine vulnere non vivitur in amore.* Fugit , quouſque circunciſio veniret. Quid ergo tunc amor nati Salvatoris facit? Canit Venant. Fortunat. *Hymn.* de Cruc.

Menād. Helen.

Vagit infans inter arcta
Conditus præſepia.

Venant.

Totum eius amoris propoſitum , hominem naſci : & natus lachrymis favet dolori ? Utique : ſuſpenditur amoris obſequium , & Salvatoris officium , quod vulnere & ſanguine demonſtratur: ploratque, ubi officium per dies octo ardenti cordi ſuſpenditur ; quippe cordolium amanti, non poſſe vulnere & per effuſum ſanguinem , cordis in pectore ardentis facere demonſtrationem. Elevatà voce flevit , in cunis , quippe infans, vagit ; eò quòd nihil habeat , quo loquatur incendium , niſi voce lachrymarum. Vagit, quia Salvator

Querelas ſui recens natus erupit in fletus.

dicitur & non patitur. Dolor de non vulnere lachrymas excitavit, quoniam non dolere torquet. Vulnus erat in redamationem obſequium; per dies octo irritum omninò votum. Vagit, recurrit ad fletum: an voce flentis infantis, natura humana percipiat vocem amoris. Eſt tunc flere voluptas, quouſque in officio, plorantis à dilecto cognoſcatur maieſtas, & nominis inclyti exprimat magnitudinem.

Pontan 2; *Eleg.* 3.

Quid faciat? Flet, miſerum ut ſoletur amorem.

8 Non ſolatur, veniente die, *ut circunciderctur*? Nullo modo. Mitior dolor ex vulnere, ſed manet dolor quia mitior. Obſequia iuxta munus Salvatoris & nomen, amor deſiderabat: vulnus circunciſionis intenſioni amantis non reſpondebat. Unde cùm ante circunciſionem de non vnlnere doleret; de mitiore dolore poſt circunciſionem doluit: igitur habens Salvatoris nomen, cupiebat anxiè totum effundere ſanguinem. Pende circunciſionis articulum. *Poſtquàm conſummati ſunt dies octo, ut circunciderctur puer*:. Quid? Circunciſus eſt? Taccetur. *Vocatum eſt nomen eius Ieſus*: inquit Evangeliſta. Nomen pro vulnere circunciſionis ſufficitur. Non abs re. *Vocatum nomen eius Ieſus.* Eius ſanguine ſalvatar homo: nomenque dicitur, dum dicenda circunciſio; quippe nomen Salvatoris eſt nomen vulneris: non enim gloriam admiſiſſet magni nominis, ni præ amore eximio, obtineret pretio ſanguinis. Circunciſio ergo facta ſupponitur. Cur cum dolore vulnus circunciſionis tacetur? Quia qui circunciditur, Ieſus vocatur. Salvator hominum per ſanguinem conſtituitur: vulnuſque meditanter taccetur, in amantis circunciſi lenocinium: etenim obſequium tantum, illi nec viſum obſequium. Ampliora deſiderabat; quod multum, amanti ſatis non erat: vulnuſque circunciſiones ſtudio præterit; quaſi in vulnere præ amore nec ſanguinem effudiſſet. Obſerva ſtylum Evangeliſtæ, in ſtudium infantis vulnere ſaucij. *Poſtquàm conſummati ſunt dies octo, ut circuncideretur puer.* In die octavo circunciditur infantulus: poſt octo iuxta legem non eſt tempus. Quo ergo intuitu tempus ut præteritum exponitur, ſi in tempore opportuno circunciditur? Ob expreſſionem magnitudinis amoris, qui parvi ducit obſequia, licèt ſummæ magnitudinis: præſenſque tempus vulneris, non ſignatur præſens tempus; quaſi nihil eſſet paſſus, nec vulnere circunciſus.

Luc. 2. 21.

Nomen Ieſu nomen vulneris.

Amanti, ampliora obſequia videntur nulla.

9 Sequitur eius amor in fine vitæ, quod erga hominem executus in oriente. Tunc *Factus in agonia, ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* Siccine ſudor indicat, & qualis & quantus Salvatoris eſſet dolor, tam exterior, quàm interior (videſis dicta, *Tom.5. T.4. D.1. à n.7.*) unde D.Thomas, *3.p q.46. art.6.* ait: *Uterque dolor in Chriſto fuit maximus inter dolores præſentis vitæ.* Nonnullis placuit, antequàm accederet ad diſcipulos dormientes, à facie guttas abſterſiſſe ſudoris. Mariæ de Agreda, *p.2. lib.6. cap.12. n.1220.* aſſerit, per Angelos factum huiuſmodi miniſterium, antequàm obviam procederet militibus Iudæorum. Cur igitur à vultu ſanguis abſtergitur, ubi ſiccine propter hominum amorem corpus cum anima patitur? Propter amorem, ut eius oſtenderet ſummitatem. In ſudore licèt elicitus ſanguis, dumtaxàt erant ſanguinis guttæ. Amor opus conſummatum cupiebat in Salvatore: illeque ſudorem ſolicitè abſterſit; quoniam erubuit: etenim modicum illi viſum in expreſſionem amoris, guttæ ſanguinis. Obſequio eximio opus volebat complere, quod propter homines fovebat in corde. Ni eſſet totum, magnitudini amoris, quaſi nihilum: guttas ſanguinia abſterſit, ut in amoris obſequio obſequium amor minueret: igitur cum dolor eſſet magnus, imò maximus inter dolores vitæ, viſum modicum amori, demonſtranti ut parvitatem, quod illum preſſit uſque ad ſanguinis ſudorem. Vernacula dialecto: *No tubo por fineza en obſequio del hombre; lo que le avia coſtado gotas de ſangre.* Si (etſi guttas) oſtenderet, pateret quòd aliquid propter hominem feciſſet. Conditio eſt amoris magni, magna facere, & nec ut modica oſtendere: dolor paſſus, ubi ſudore elicitus ſanguis, fuit maximus inter maximos dolores: abſtergitque guttas ſanguinis & in amoris obſequium; ut tanti obſequij pro hominibus nec appareret veſtigium.

Cap 22. 44.

D.Tho.

Illius cardini totum, nihil.

10 Dixi meditanter, finem vitæ Chriſti reſpondiſſe orienti. Amor impellebat totius venarum ſanguinis effuſionem. Adverſam invenit legem. Tantum præſcribitur, *dies ut circunciderctur*: circunciſioque facta, non ſignatur ut perfecta; nominis Salvatoris ut coruſcaret flamma: igitur vulnere circunciſionis, reſpectu amoris & nominis, modicum videtur ſanguinis. Obſequium ſanè magnum, infantem ex lege extra legem circuncidi, extra legem, lege amoris vulnerari; ſed exiguum vi-

Vulnus incircuncifione infantis, non vulnus reſpectu amoris.

videtur amori. Sine vulnere vagit: vulneratus erubeſcit: igitur quia vulnus parvum amanti, & nihili æſtimatur à Salvatore; licèt circunciſus exponitur, circunciſionis vulnus nec nominetur. Qui triſtabatur de non vulnere, vulneratus non gaudet, quippe modicè: etenim licèt demonſtratio amoris ſit ingens reſpectu ætatis; triſtitiam infert ſaucio, reſpectu amoris.

11 In convivio Elcana cum uxoribus coram Tabernaculo in Silo; videtur typus dilectionis, qua conditionem humanam adſtrinxit ſibi circunciſione Ieſus. Diviſit miſſus rectè iuxta merita utriuſque: *deditque Phenennæ & cunctis filijs eius & filiabus partes: Annæ autem dedit partem unam triſtis, quia Annam diligebat.* Unde ergo triſtis in ipſa feſtivitate, gaudio permiſto mærore? Quoniam diligebat Annam, & ei dedit partem unam. Facilè triſtitiam expellere dono poterat erga illam quam diligebat: det igitur amplius, & nequaquàm erit mœſtus. Nequiebat, qua de cauſa benefaciens mœſtus erat. *Triſtis, quia plures non poſſet dare* (infit Maluend.) *cùm alioqui ipſam unicè amaret.* Caietan. *Dedit triſtis partem unam, eò quòd voluiſſet, ei dare partes multas.* Lex erat inter Hebræos, ut obſervat Rab. Levi Gherſonides, & Novarin. *Schediaſm. ſacr.* lib. 2. cap. 13. non poſſe ampliores portiones vel minores uxoribus concedere in menſa; quippe diſtribuendæ iuxta filiorum pignora. Annam Elcana nimis diligebat, maximopere amabat; ſed erat ſterilis: munuſque dilectæ quamvis dedit, dedit triſtis; quia lege dare in articulo non valuit, totum quantum præ amore conferre vellet. Portio collata ſat erat uxori, at ſat non erat dilectæ: & in donorum diſtributione Elcana ſignatur triſtis; quia quod gratia exceſſiva, nec gratia reſpectu amoris. *Dedit partem unam triſtis.* Chald. *Partem unam facierum.* Hiſpanicè: *Que ſe lleva los ojos*: ideſt, ſpecioſam, è cunctis electam, dilectæ dignam. Maluend. *Geminarum facierum, ita ut duplex eſſet qualitas.* Ita dilectam honoravit in convivio. Unde ergo mœſtitudo & dono tanto? Si totum ſelectum, & duplex ab illo in qualitate confertur; quomodò pars una quaſi modica dicitur? Erat amoris obſequium erga pectoris ingenioſum ſtudium: & reſpectu amoris non videbatur obſequium; quippequàm licèt inſigne, in excellentia non æquabat amori: etenim ille volebat elargiri favorem, iuxta amoris magnitudinem. Libra amor gratiam non iuxta donum; ſed iuxta cordis incendium: omnia, quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo: ſelectiſque portionibus Annæ datis in convivio, unam dumtaxàt amaſius numerat; quoniam illam magnoperè ac eximiè diligebat.

1. Reg. 1 à 4.

Maluéd

Caiet.

Tormentum amori, impediri bene facere.

Meluéd

12 Duas uxores habiturus Sponſus Chriſtus, qui naſcitur, & Salvator circunciditur in nominis excellentiam; Eccleſiam ſcilicèt & Synagogam. Hæc ſaturata filijs, Eccleſia ſpecioſa (ſed ſterilis) iuxta Sponſi cor, quàm diligebat Ieſus. Hæc figuratur in Anna: illa in Phenenna; cui iuxta legem dedit & cunctis filijs & filiabus partem. Modò Salvator in munere circunciſionis, *Annæ dedit partem unam triſtis.* Triſtis, dum pro illa exponitur vulneri, & manat ſanguine? Triſtis, igitur in ampliora non valet reſpectu legis. Triſtis in gaudio muneris erat, quia illam vehementer amabat. Plura volebat beneficus elargiri; ſed votum ſuſpenſum lege: & cum ex vulnere pro dilecta gauderet, triſtis etiam in lætitia dolet, gaudio præcipite in mœſtitudinem; quippe inhibebatur lege, totum effundere ſanguinem. Partem unam amor dicit, dum omnia dedit. Munus ſignatur voce levis portionis, ubi largifluo menat de vulnere ſanguis: totum erat, ſed Annam amabat: & quantumvis ab amore gratia inſignis, non magna reſpectu amoris. Huius cupiebat in donis reſpondere magnitudini, verùm in plura detinebatur lege. Quid plus, dum recens natus, pro dilecta accipit vulnus? Inſigne, ſingulare, magnum eſt: cæterùm facinus geſtum librat amor iuxta cor, in cuius officijs anxiè propendet ſtudium: quapropter quantumvis ex vulnere munus magnum, in obſequium dilictæ, vel maximum, totum modicum. Denique. In circunciſione iuxta pectoris ignem, illi impoſitum Salvatoris nomen. Salvare naturam humanam ſanguine deſiderabat, quam unicè diligebat. Effudit ſanguinem, verùm illius non eſt adeptus ſalutem: & quamvis vulneratus permanet triſtis; quia lege nequit extunc reſpondere excellentiæ ex nomine Salvatoris. Parum in magnis cernit, ſed plura fient. Sic fecit, ut ampliora faceret: ſic fecit, ut quæ fecerat perficeret. Ita hominem amat.

Incircuncifione ſine hominis ſalute, Ieſus triſtatur effuſo ſanguine.

——*Ab immani gliſcentes vulnere vires Suſcitat.*

Tex tor.

13 Iam amoris ſummitas, viſa mirabilis ex vulnere & tempore; videnda etiam ex amore. Patuit ex tempore antequàm vul-

vulnus: fulſit, poſtquàm vulneratus. Quid? *poſtquàm conſummati dies, ut circunci-deretur puer*? Nominis decor; quo, ad ſalutem hominum amore venit Salvator: etenim ſi Salvatoris munus, hominum ſalus; implet miniſterium circunciſus: gaudetque nomine, decoratus vulnere. Iurè ergo nomen Salvatoris imponitur, quùm eius ſanguis effunditur: igitur ſine opere per ſanguinem in meditatam ſalutem, renuit ſalvandis indicare nomen. Nomen itaque Salvatoris ab hominibus cognoſcitur, dum circunciditur. Iam in terra noſtra dulciſsima audita eſt vox. *Vocatum eſt nomen eius Ieſus.* Dumtaxàt ubi caro vulneratur? Ieſus erat, antequàm in utero conciperetur: & prætermittitur? Utique: necdum gaudebat amoris ſtemmate.

Unde nominis decor.

Ubi ſup.

14 Populo Iſrael ſubeunte in Ægypto diriſsimam ſervitutem, in eius ſalutem Dominus miſit Moyſen. Legationem renuit hic, illi dicens: *Mitte quem miſſurus es.* Ieſus ergo erat mittendus: Moyſes non muneri aptus; & cùm populi deſideraret ſalutem, rogat mitti in ſalutem Salvatorem. Ut ad libertatem Iſraelis, ſub captivitate Pharaonis (ſicut genus humanum ſub iugo dæmonis) à Domino roboratur timidus Moyſes, illique dixit. *Ego Dominus, qui apparui Abraham, Iſaac & Iacob in Deo omnipotente, & nomen meum Adonai non indicavi eis.* Hebr. *Illis cognitus ſub nomine Saddai* (ideſt, Munifici) ſed nomen IHVH (ſeu *JEHEVE*) *non indicavi eis.* Iuſtinus *Contra Tryphon.* pag. 58. legit. *Et nomen Ieſus non revelavi illis.* Quare ſi à Priſcis Patriarchis, diverſis nominibus Numen cognitum; *Ieſus* nomen ad ſolatium nec indicatum? Erubuit (fas ſit dicere) cum eximio amore Numen, licet amicis, indicare nomen. Si in nomine hominibus tantus amor, cur etiam in nominis indicem quaſi pudor? Ingenioſè Maluend. hic. *Efficacitatem nominis mei IHVH, necdum fuerunt experti; quia nondum eſſe feci, necdùm opere complevi.* Quid? Quid? Quod dicit nomen *Ieſus. Ieſus*, nomen Salvatoris eſt; priuſquam veniret, nihil in ſubſidium ægrotantium fuit: & dùm iacet invalidum humanum genus, qui Salvatur vocandus, noluit pridem indicare nomen; quia necdùm æger obtinuerat ſalutem. Clamat miſerè captivus homo, ſub peccati atque diaboli iugo. Iacens, & ingemiſcens redemptionem implorabat; ſed ſub catenis & gemitibus iacebat. *Ieſus* nomen Redemptoris eſt: erubuitque pridem dicere nomen Ieſus; quia noluit excellentiam tanti nominis adhuc homine patiente diram ſervitutem dæmonis: non enim Redemptoris elucet claritas, ubi in captivis non videtur libertas; ſicut Salvatoris non eſt decus, ſi in infirmis non eſt ſalus; etenim ſiccine in excellentia nominis ſuſpensà gratia; necdùm elucet revelati nominis excellentia.

Ex. 4. 13

Ex. 6. 3.

Sine gratia, nominis abſconditur excellentia.

Maluéd.

15 Nomen Ieſu nec priſcis amicis olim indicatum eſt: dum circunciditur, *vocatum nomen eius Ieſus.* Nomen quod Patribus ſub ſilentio, nobis Deus locutus in filio. Cur igitur nunc exprimitur, quod tot ſæculis ſiletur? Circunciditur Salvator. Sanguine fuſo, efficacitatem nominis expertus eſt homo. Iam ſalutem quam promiſerat exiſtere fecit: iam complevit opere, quod illuſtre nomen dicit; ut à tyrannide ac ſervitute ſuos captivos liberaret. Suo ſanguine populum ſibi acceptabilem acquiſivit. In libertatem, miſſus qui mittendus erat: miſſus, qui nomen cælaverat. Ubi venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum factũ ex muliere, factum ſub lege; ut eos qui ſub lege erant redimeret. Iam lege circunciſionis factus ex muliere, vulnus vel infans accepit. Si è ſanguine, Salvatoris conſtat vulnus; homo filius, iam non ſervus. Meritò iam nomen exprimitur Salvatoris; quia iugum excuſsit homo ſervitutis diræ dæmonis; quia libertatis compos, quia acquiſita ſalus: quia Salvator mundo revelavit nomen, eò quòd Redemptor iam effuderit ſanguinem. Utriuſque tituli lætus ſignificat maieſtatem;

Ieſus effundens ſanguinem oſtendit nomen.

Pulchrumque per vulnera nomen. — Engelg.

16 *Nomen Ieſu nomen eſt potentiæ:* inquit Comeſtor in *Exod.* cap. 12. Quæ afflictio hoc nomine non excutitur? Quæ oppreſsio in inſtanti non levatur? Salus eſt vel periculum extremum: in illo non eſt periculum. Quodnam maius poteſt accidere, quod Ionæ in navi? Per illum cognoſcitur ſibi & alijs tempeſtatem ortam, & in naufragium procellam (Retorqueatur Ethnicus, 11. *Metamorph.* fab. 10.) Qua,

Comeſt.

Nec ſinit audiri vocem fragor æquoris
ullam.
Sponte tamen properant, alij ſubducere
remos:
Pars munire latus, pars ventis vela
negare;
Egerit hic fluctus, æquorque effundit in
æquor.

Hic

Hic rapit antennas: quæ dum ſine lege
geruntur,
Bella gerunt venti, fretaque indignantia
miſcent.
Ipſe pavet, nec ſe, quis ſit ſtatus, ipſe
fatetur
Scire ratis rector, nec quid iubeatve,
velitve:
Tanta mali moles, tantòque potentior arte;
Quippe ſonant clamore viri, ſtridore ru-
dentes,
Undarum incurſu gravis unda, tonitribus
æther:
Fluctibus erigitur: cœlumque æquare vi-
detur
Pontus, & inductas aſpergine tangere
nubes.
Non tenet hic lachrymas, ſtupet hic, vocat
ille beatos,
Funera quos maneant, hic votis Numen
adorat,
Brachiaque ad cœlos, quos non videt, irrita
tollens,
Poſcit opem. Quid Ionas? *Somnus*
Eligit, & rurſus molli languore ſolutus,
(——Nec enim ulterius tolerare ſoporis
Vim poterat, labiq; ut ſomnũ sẽſit in artus)
Depoſuit caput, ſtratoque recondidit alto.

Ovid.

Deſcriptio procellæ Ionæ.

Deſcriptionem Vates haud proprio Marte prompſit; ſed è ſacris excerpſit. Tota articuli forma patet ex Littera.

17 Sepultum haud gravi ſomno, ſed lethargo Ionam gubernator navis excitavit à veterno. Vates ſacer per ſortem repercuſſus, procellæ cognitus reus: & quia excitavit periculum, oſtendit in maris tranquillitatem remedium. *Tollite me, & mittite in mare* (inquit) *& ceſſavit mare à vobis.* Quid ergo dicit? In naufragium ſe demergit, pelago fervente, & æquore æſtuante? Peribit ſanè: quò irruit, ſine dubio corruet. Non peribit. Ut proiectus eſt, quaſi peripſema, in mare; ſtetit mare à fervore: cete deglutivit Ionam, & tot periculis ejus cuſtodivit vitam. Unde igitur, ſi liber ab aquis, in illis ſalus; quùm in ceto ſit ſepultus? A Ieſu nomine, inventa, vità in diſcrimine vitæ. *Hoc* (profert Origenes Hom. 1. in *Iob.* quem ſequitur Guevara, *Obſervat.* 5. num. 32.) *etiam & cetus cùm videret in Iona, obſtupuit, atque illæſum eum, quem de nave ſuſceperat, reddidit.* Sit ergo, quòd ſervaverit, quòd incolumen redderet: verùm Ieſu nomen ubi in ſtuporem vidit? In fronte Ionæ. Non ſolùm cùm mitteretur in mare Ieſu nomen invocatum, ſed in eius fronte ſculptum: infert Salinas, Tom. 1. in *Ion.* quæſt. litteral. 91. num. 6. ſubdens: *Impreſſum itaque nomen Iehova ſeu Ieſus in fronte Ionæ.* Haud mirum tantum miraculum; ſive potiùs, tot miracula, tanti nominis potentia: igitur præſtantia nominis non ſolùm liberat à periculis; ſed eſt tutamen deſperatæ ſaluti, in diſcrimine patenti: ita ut ex incurſu validiſsimo malorum, periculum urgens urgentià non ſit periculum. *Si invocet nomen vitæ, confeſtim reſpirabit ad vitam*: ait Bernard. in *Cantic.* ſerm. 15. Contra mare & cete, illorumque minas, ſeſe armavit fortiter inexpugnabilis Ionas. Contra pelagus nomen Domini invocavit: contra piſcem in fronte nomen ſculpſit: cete obſtupuit cum videret: igitur ſi invocatione nomen fuit tantæ potentiæ, quantæ virtutis devotè ſcriptum in fronte? Irruet periculum quoaduſque ſignentur ſervi Dei in frontibus eorum. *Quoaduſque* vigilanter. Poſtquàm in fronte ſignatum nomen: quamvis turbetur orbis non eſt diſcrimen. Nihil timendum: patet periculorum effugium. Vel maxima mala
——In magnum nomen itura.

Ioan 1. 12.

Cum Ieſu nomine non eſt periculum in diſcrimine.

Origen.

Cap. 2. 1

Salinas. Nomen Ieſu ſculptum in fronte Ionæ.

Bernard.

Ap. 7. 3.

Virgil.

18 Videamus quomodò in nomen declinarunt mala; ut eius ſplendeat invincibilis potentia, atque in libertatem mirabilis efficacia. Quid durius Ægyptiacà ſervitute? Libertatis munus è ſæva captivitate creditur Moyſi; ut directionis virgà iugum grave excuciant colla. *At virga nomen Dei ſculptum gerebat, ſeu nomen diviniſsimum Ieſu*: ſubdit Salinas, d. n. 7. Noluit Moyſes uti virgà, niſi hoc nomine ſignata; quippequàm ad libertatem nomen faciet mirabilia: captivique, obtinebunt libertatem, invocantes vel in ipſis catenis Ieſu nomen. Quis plagis acrioribus quam Iobi vexatus, quibus iacuit, quaſi oppreſſus? Salutem invenit, quia nomen Salvatoris invocavit. *Eodem diviniſsimo nomine communitus, dixit: Sit Ieſus benedictus in ſæcula.* Idem, n. 6. Nomen medetur languoribus, pharmachum infirmitatibus: igitur dumtaxàt per felicem nominis enunciationem, reſtitutus eſt in priſtinam ſanitatem.

Exod. 4. 17.

Salinas. Liberat à ſervitute.

Ab infirmitate, & morte. Iob. 1. 21.

Non humilis labor eſt: ipſamque vocatam,
Quod petat è nobis, mortem tibi coge fateri.

Lucan. 6. v. 600

Inter Leones manet Daniel, in ignem proijciuntur tres pueri. Periculum utique grande:
——Dignum quod quærere cures,
Vel tibi quod tanti præponderet aleam fati,
Lætatur nomine.

Id. ibid.

Quidùm? Fugit periculum. Inter ignis vo-

ra-

racitatem, ac vires leonum? Quidni?
Guevar. *Nomen Iehova in frontibus ſculpſiſſe*
Deum, quo tamquàm validiſsimà galea,
Ab igne hoſtilem vim avertente; ſecuri in pericula
& beſtijs caderent. Inſit Guevara, quò dudum. In
pericula immania per tyrannidem lapſi,
ſed ſine damno periculi: habentes enim
neceſſario diſcrimine vitæ ſacrum Salva-
toris nomen; inter ignem & leones nullum
inveniunt neque pili diſcrimen.

19 Mira in novo nomine homo de
cœlo dignatus videt; quia nomen os Do-
Efficax mini nominavit. In cunctis & ubique lu-
in anima cidum illuminans oculos, ne homo aber-
rum con- ret à felicitate cæcus: igitur in illo &
verſionē per illum vera felicitas, quippequàm ab
& erro- errore convertit animas. Unde licet non-
rū pœni- numquàm pulcherrimè lucidum; magis
tudinem. efficacia ſplendet in converſione anima-
rum. Quam obſtinatus Saulus in errore,
cæcus & obcæcatus luce ignorantiæ! Ut
tenebrarum mentis efficax eſſet expulſio;
circunfulſit eum præcipitem, ut caderet,
lux de cœlo. Cecidit, corruit; ſed illumi-
Verſ. 3. natus, ut ſurgeret: etenim errorem co-
gnovit: & anxiè inquirit, quid faceret.
Unde eiuſmodi illuminatio? Unde ab
errore converſio? Mutatio dexter Ex-
Act. 9. 5 celſi, ſed Ieſu nomine. *Ego ſum Ieſus.*
Virtutem nominis oſtendit de cœlo vox:
atque præſtanti poteſtate radiorum, illu-
minavit in Saulo abſcondita tenebrarum.
Lux illum circunfulſit, priuſquàm nomen
pateret. Hoc cæcucientes in erroribus
illuminat, veritatem in fallacijs manife-
ſtat: etenim tanta efficacia in nominis
excellentia; ut eius videret lucem, ante-
quàm Saulus audiret de cœlo nomen. *Ego*
ſum Ieſus. Effectu patuit, quale nomen
audivit; ubi tantummodò nomine pronun-
tiato, obſtinati cordis Pauli fit mirabilis
converſio: equidem licèt ſemper plenū
lucidum, radijs decorum; diviniſsimum
nomen magis ſplendidum, animarum con-
verſione, & errorum pœnitudine.

20 Pende, ubi morum corruptela, quan-
ta nominis efficacia, & quare
Propert. —— *Quæſitum ingenio quæſitum nomen*
3. *Eleg.* *ab avo.*
2. v. 25.
Gen. 4. De Enos filio Seth, dicitur: *Iſte cœpit in-*
vocare nomen Domini. Quale nomen igi-
tur inter decem, queis exprimebant ho-
mines Divinitatem? Vide Hieronym.
Epiſt. 136. & Leonardum Marium in *Exod.*
15. 2. fusèque Kircher. in *Hebræor. Cabal.*
Quæſtioni reſpondet Maluenda, loc. *Ge-*
neſ. cit. *Sub arcano nomine IHUH* (ideſt
Maluen *Ieſus*, ut vidimus ſupr. *n.* 14.) *eò quòd*
adeò ſacrum & religioſum habuerint; ut
eius invocationi mirabiles virtutes tribue-
rint. Nec eſt antilogia, quod dictum ibid.
hoc nomen Priſcis non revelatum: tum
quia ibi ſermo de Abraham, Iſaac & Ia-
cob: tùm etiam, quoniam poſt tempora
& tempora Moyſi indicatum eſt; quod pri-
dem Deus revelaverat Enos: ut præmitte-
retur in lege naturæ, tota ſpes indicanda
ſalutis ſcriptà lege. Ergo in Didaſcaliæ
ſcopum. Cur igitur nomen Ieſu invocatur
ſub Enos, & omittitur & ſub Seth, & ſub
Adam? *Inde ab eo tempore, ubi corruptos*
à Cainitis mundi mores, imbibi à ſuis
animadverterunt, à mundi peccantis Aben
& ſeducentis conſortio: Aben-Ezra apud Ezr.
eund. Mores optimos ex malorum con-
ſortio corrumpi poſſe cogitavit Enos, & *Eſt in*
invocavit Dominum ſub titulo atque no- *mala ale*
mine *Ieſu*: etenim cùm in iſto & ex iſto *xiphar-*
nomine dulciſsimo hominum ſalus; in *macum.*
diſcrimine languoris, nominis tanti me-
dicamine eſt uſus: quippequàm præca-
vens lapſum ex corruptelà morum, ne-
quivit eligere nobilius alexipharmachum.
Nomen enim magnum invocat, & tan-
quàm Salvatoris ſalutem expectat: igitur
non ſolùm animas convertit, in pœni-
tentiam adducit; ſed virtute lapſum præ-
venit, liberans a criminis ictu, & præſer-
vans à peccato, ne habeat corruens de quo
doleat, nec æger de quo pœniteat. O nomen
inclytum!

—— *Nomen potentià clarum.* Ovid.
21 Liquet. Non eſt aliud nomen ſub 11. *Met.*
cœlo datum hominibus, in quo oporteat fab.
nos ſalvos fieri. Non eſt in alio aliquo
ſalus. Hinc illud inclamat in ſalutem ab
ortu, quia plorat humanum genus. Ar.
Montan. in *Pſalm.* 2. aſtruit, quarumcum-
que gentium infantes, antequàm loqui di- Ar. Mōt.
dicerint; ſponte naturæ illam vocem ore
ſonare *Ia*, abreviatum ex nomine Dei *Cur dici-*
IHVH, nempe Ieſus. Idem referunt Ala- *tur admi*
pid. in *Matth.* 21. 16. & Maluend. in *rabile?*
Pſalm. 8. 3. *Admirabile eſt nomen in uni-*
verſa terra; cui curvabitur omne genus, Pſ. 8. 2.
& confitebitur omnis lingua. Elucet no-
minis claritas, ubi linguas infantium fe- Iſai. 45.
cit diſertas. Ubi cunctis neceſsitas, à 23.
cunctis nominis imploratur nobilitas; Rom.
quia dum urget gemittus, non eſt, nec eſſe 14. 11.
poteſt in alio aliquo deſiderata ſalus. No- *Quomo-*
men vel infans in auxilium vocat; quip- *do à cun*
pe dicitur *Ieſus*, ut populum ſalvum fa- *ctis in-*
ciat. O mi Ieſu! Nomen enim magnum *fantibus*
invocabunt in te. Magnum: nomen no- *invoca-*
bilitatur cognita virtute, in ſummum: *tur?*

dum perficitur encomium ex ore infan-
tium, imò ex ore lactentium.

Nomen cum violis, roſiſque natum.
Martial. *Nomen nectare dulcius beato.*
9. 12. *Nomen nobile, ſuave delicatum.*

Haud addictis cultui & religioni addit
plauſus novitatem. Quid ſi nomen celſius
ſuper omne nomen? Facit magna: quid in
Salvatore mirum? Potens eſt, & ſanctum
nomen eius. Decus huius excellentiæ eſte-
tit ſanguine. Præmium & honor, ſed ratio-
ne precij. Claret, unde ex circunciſione in-
fantis, dignitas nominis.

Triumphale nomen hoc eſt, quod inditur;
Maſul. *Sed vulnere partum.*
Od. 38. *Ah puer, ah Deus, dolore quanto!*

DIDASCALIA VIII.

Ex gaudio dolor Thereſiæ, atque gaudium ex dolore.

1 QUID eloquar de Virginè ſi-
mulque Matre Thereſia;
dum invitant amorem eius
Virgoque encomia? Virginem Sponſus plaudit, qui
modò & inter tot ut perfectam unam elegit. Ma-
mater? trem filiæ, perfectionis æmulæ: igitur quæ-
libet una matris ſuæ, una genitrici ſuæ,
dum virtutem & contentione imitantur;
quo beatiſsimam meritò prædicaverunt.
Pictor quinque Virgines eligit, ut imagi-
nem perfectiſsimam exprimeret: exhibuit-
que in exemplar pulchritudinis There-
Continet ſiam, continentem in corde pulchriorum
aliarum formam. Patet ex Evangelio. Quinque
Virginū Virgines prudentes oſtendit: Chriſtus
perfectio dumtaxàt ſponſæ unicæ amanter adhæret,
nem. & flagranter occurrit. Inter quinque unica
eſt, ad cuius loquitur cor, amoris promens
exceſſum; quippe illam vidit perfectam ex
perfectione pulchriorum.

Quarum imitaretur formæ quos noſſet ho-
Lebeus *nores.*
Emblem *Una in quaque magis quodque nitere decus.*
54. Hinc claret quare Ribera in eius *Vita* di-
Riber. xerit: *Cunctorum cœleſtium ſpirituum ope-*
rationibus decorata. Quid mirum, quòd
eſſet unica?

2 Spiritus cœleſtes cognoſcuntur in
terris, dumtaxàt per illorum operationes.
Et mu- *Officium Angelorum de ſingulis perſonis*
nus An- *cuſtodia.* (Adi Gregor. Magn. Homil. 34.
gelorum. in *Evangel.* Dionyſium Areopagit. de *Cæ-*
leſt. Hierarch. Iſidor. de *Originib.* 7. cap. 5.
D. Thom. 1. p. à *quæſt.* 106. Suar. de *An-*
gel. Grannuyſe. de *Propriet. rer.* tot. lib. 2.
& Voragin. de *Virg. Aſſumpt.* Serm. 2. &
6.) Angelum orbis vidit Virginem There-
ſiam, propter vigilem cuſtodiam: equi-
dem in ſuos omnes extendebatur vigilia;
quaſi unius tantùm eſſet matris incumben-
tia: ſingulos fovens excellentia charita-
tis, quæ exercebatur in omnes. Opus il-
lius coram illa, ſolicitudine maxima, cui-
libet oſtendens cor; & cuſtodiendo ſicut
paſtor gregem ſuum. *Operationes Archan-* *Archan-*
geli, ſecreta Dei ſcire, & hominibus nun- *gelorum.*
ciare. Quis in tenebris huius cæcutientis
vitæ plus cognovit ſenſum Domini? In
eius feliciter introivit potentias. Scri-
ptorum eius dicit ſublimitas: ſine fictione
didicit, & ſine invidia omnibus commu-
nicavit. *Officium Virtutum nil aliud, quàm* *Virtutū.*
patratio miraculorum. In miraculum ſat
illius operationes: ipſa fuit prodigium
multis, dum Deum fortem adiutorem in-
venit, & mundus illius cogitationi reſiſte-
ret; mirificà poteſtatis excellentià, fecit
enim mirabilia in vita ſua. *Stemma Pote-*
ſtatum eſt arcere vim & inſidias veterato- *Poteſta-*
rum dæmonum. Calliditatem illorum The- *tum.*
reſia ſcitè cognovit, ignea tela fregit, vin-
cere inſtruxit: & dum magis dolis acer;
Deus contrivit Satanam ſub pedibus eius
velociter: ita ut fruſtrando ſutelatoris co-
namen; ſicut fulgur viderit de cœlo cordis
cadentem. *Munus eſt principatuum præ-* *Principa-*
ſidere regnis, & protegere in erumnis tri- *tuum.*
bulationis. Principatui Thereſiæ debetur
protectio Hiſpaniæ, quam pravitate cupie-
bant vallare hæretici: fecit ſcriptis, ne ci-
ves eſſent parvuli fluctuantes, circumlati
omni vento doctrinæ, in nequitia homi-
num, & in aſtutia ad circumventionem er-
roris: protexitque dum lues graſſabatur:
nequis incautè deciperetur per inanem fal-
laciam, ſecundum traditionem hominum,
ſecundum elementa mundi, & non ſecun-
dum Chriſtum. Quis à Domino, eſtò dif-
ficilem, petijt gratiam; quam non impe-
traverit acturùm per Thereſiam? In huius
diſpenſatione ſunt divitiæ abundantes gra-
tiæ. *Character eſt Dominationum; ſubdi-* *Domina-*
tos purgare, illuminare & perficere. Illius *tionum.*
deſcribuntur ſcripta, ſi in oratione deſide-
ratur forma; & ſuavi cœleſti metodo. Illu-
minavit omnes ſperantes in Domino: pur-
gatos enim à culpa, illuminat in gratiam;
ut iam perfectos introducat in gloriam.
Mater eſt enim pulchræ dilectionis & timo-
ris, & agnitionis; quia in illa invenitur

Thronorum. gratia omnis viæ & veritatis. *Teſſera*
Thronorum eſt eſſe ſolium maieſtatis divi-
næ. Haud à proprietate deſciſcit, qui
Sponſum in corde continet: quod ita
ſplendidum, ut ſedeat ſuper ſolium excel-
ſum & elevatum. Agnus in medio throni
eſt, & Thereſia etiam in medio throni,
amoris flammâ; ex quo procedunt voces,
fulgura & tonitrua: etenim ſi illa in Ieſu,
etiam eſt Ieſus in illa. Reſpiciunt ſe mu-
tuò: Dilectus illi, & illa Dilecto. Thro-
nus Thereſia rutilat: equidem dum illum
mundus criminibus in vindictam irritabat;
in eius corde quaſi in Throno requieſce-
bat. Hinc propter filias chariſmatibus or-
navit, & ferculum ſibi fecit. *Dignitas*
Cherubim. *Cherubim eſt ſcientiæ plenitudo.* Fulget in
Thereſia ſingulariter imago. Eſt Cheru-
bim gloriæ altæ perfectione ſcientiæ. Au-
diatur à cunctis vox: *Ecce plus quàm Sa-*
lomon hæc. Potior reverà ſapientia, quæ
pervenit uſque in altiſsima, quæ Sponſus
fecit magnalia. Collocavit eam ante vo-
luptatis Religioniſque delitioſum paradi-
ſum & in illa flammeum gladium ad cuſto-
diendam viam ligni vitæ, ne contamina-
retur à virulento ſerpente. *Inſigne deni-*
que Seraphim eſt amoris plenitudo. Quò
vicinius Numini collocantur, eo magis è
charitate inardeſcunt. Semper enim in
potiora anhelant: vel in throno ſtant, &
volant. Iuxta naturam ignis, flamma ſem-
per mobilis. Charitas nunquàm excidit:
at ſi ſuperiora videt, ſuperiùs ſemper
aſcendit. In huiuſmodi Seraphica flamma,
ſpectaculum cœlo & mundo Thereſiæ ob-
ijcitur vita. Ampliora cogitat, ſursùm
ſpectat, celſiora deſiderat, perfectiora vt
aſſequatur, ſequitur: plus in ſummis con-
Serafin. cupiſcitur: plus & plus, quouſque mobile
vti Seraphicum, irrequietum quieſcat cor:
cuius, vel mortui, pateſcunt flammarum
motus; nec eſt, qui ſe abſcondat à calore
eius: quandoquidem æmulatrix Seraphim,
Iſai. 6, 2 vel poſt vitæ finem; quatuor immotæ ex
ſex alis, verùm volantalæ cordis. De hu-
iuſmodi articulo fusè egimus, *Tautolog.*
præc. Didaſc.6. n.2. & à n.10.

3 *Benedicite Spiritus & animæ iuſto-*
Daniel. 3. 86. *rum Domino*: Dicunt pueri incenſi amore,
verùm non igne, in fornace. Omnis ergo
ſpiritus laudat Dominum: cæterùm quare
ſpirituum & animæ canticum exponit ne-
xum? Iam dixerant: *Benedicite Angeli*:
v. 58, Iam, v. 65. *Omnes ſpiritus Dei.*
Cur igitur modò in Deitatis encomia,
omnis ſpiritus deſignantur, & anima? In
ſignum prodigij (ducor amore) ut horum
vnione anima cognoſcatur Thereſiæ, in
veſtitu deaurato circumdata varietate. Pſal. 44
Unicuique datur gratia, quæ à Sancto Spi-
ritu divinitùs ſanctis animabus eſt; etenim
dividit ſingulis, prout vult. Alijs, pro-
prietatibus confertur gratia, qua Angelis
aſsimilentur: alijs, qua cæteris ſpiritibus
cœleſtibus conferantur: Thereſiæ prætioſa
veſtis pulchritudine effulgurat varietatis;
qua niter circumamicta: Spirituſque cun-
cti ſimul ſignantur cum Thereſiæ anima
electa; ut in terra videretur ſingulare mi- *Fulget in Thereſia Cœleſtiũ Spirituũ hierarchia.*
raculum, & in mundo totum cœlum: igi-
tur ſingulare, novum & inauditum ſuper
cuncta mirabilia; munera cœleſtium ſpiri-
tuum inventa fuiſſe in Thereſia. Satis ho-
mini in excellentia gloriæ, ſi *menſura ho-*
minis, quæ eſt Angeli. Sic enim propter Apocal 21. 17
commendationem puritatis elucet enco-
mium Virginis. Ultra procedit Thereſia:
illuſtrant illam ampliora; vbi excedit An-
gelicam menſuram, & gratiæ communis
formam, muneribus hierarquici multipli-
cis chori cœleſtis; ſub nuda ſtatura homi-
nis: equidem in officijs perfectio fulget
Thereſiæ, ex cunctorum cœleſtium ſpiri-
tuum perfectione. Videtur ſancta civitas Verſ. 2
Ieruſalem nova deſcendens de cœlo, à Deo
parata, ornata ſicut Sponſa. Irregulare
theatrum. Ad terras deſcendit cœlum. *In* *Eſt de cœlo ornata Sponſa.*
præſenti deſcendit: quod in re nil aliud eſt
(ait Alapid. hìc) *quam cœleſtis gloria &*
beatitudo hominibus terreſtribus obtingat Alapid
cœlitùs, per Dei liberalitatem & gratiam.
Ut inhabiter gloria in terra noſtra, vivit
in mundo Thereſia, Sponſa nova & or-
nata, circumamicta varietatibus; præut
muneribus in cœlo perfunguntur ſpiritus:
igitur illa habet in mundo per gratiam,
quod illi in cœlo adipiſcuntur per glo-
riam.

4 Dum inquiritur ab Angelis, *Quæ*
eſt iſta? Reſpondetur à Sponſo: *Una eſt*
columba mea, perfecta mea. Adſunt Spi- Cant. 6. 6. 9.
ritus cœleſtes, vt videantur in Thereſia
quæ cœleſtes perfectiones. Una, in qua
cunctorum gratia, ut ſit perfecta. Una,
quæ cœleſtibus muneribus fulget; quia quæ *Cur plaudit uti una, & una perfecta?*
diviſa beatos efficiunt, collecta tenet, no-
va Sponſa Sponſi imago, in miſerum
mundum quaſi deſcendens de cœlo: igi-
tur ut conſtet, quid ſit Thereſia; expo-
nitur tota cœleſtis Spirituum hierarchia.
Phenix eſt:

Unica ſemper avis. Lactant

Brevis erit Didaſcalia, vt eius plenè præ-
dicentur elogia. *Lætificabis eum in gau-* Pſal. 20. 7.
dio cum vultu tuo: dicit textus Tautolo-
giæ

giæ principalis. Ex vultu Dei eſt gloria,
qua ſumma in gaudio lætitia: ex Dei ab-
ſentia triſtatur anima. In anima Thereſiæ
variantur effectus, & dum oſtenditur, &
dum abſconditur Deitatis vultus: equidem
in gloriæ abſentia habet gloriam; ac in
gaudio habet triſtitiam. Quantum inge-
nium amoris, ubi habentur etiam cordo-
lia in delicijs! *O iugum, quàm dulciter*
capis, glorioſè oneras! O Felix! Ex te ori-
tur actionum ſtrenuitas, conſiliorum de-
Bernard *xteritas, affectionum puritas, intellectio-*
num ſubtilitas, amoris claritas, virtutum
Deſcriptio eius amoris. *fœcunditas, meritorum dignitas, præmio-*
rumque celſitas. O felix charitas! Excer-
pſi ex Bernardo, de *Diligendo Deo.* Hæc
Thereſiæ cordis officia. Ut nimis amet, re-
nuit vel amoris præmia. Hæften. in *Via re-*
gia Cruc. lib. 2. cap. 14. accinit:

Morbus deliciæ, mors lucrum, pœna vo-
luptas:
Heften. *Crux mihi, quòd nullà me cruce cerno*
premi.

5 Quid cruci & lætitiæ? Quæ conve-
nientia doloris & gaudij? Dicit Thereſia:
In Vit. cap: 40. *Aut pati, aut mori.* Quid hoc? Ingenium
amoris eſt.

An vocis, an mentis inops? Statius.

Dicam ex Statio, 10. *Thebaid.* v. 810. Idem
habet amor & dolor. *Verba dolor parùm*
M. Senec. *conſiderat* (inquit Marc. Senec. *lib. 6. Con-*
trov. 6.) *Sæpe eſt fortuita divinatio.* Ali-
Quid intendit, quùm dixit: Aut pati, aut mori? qua dixi, *Tom.5. T.3. D. 4.* Divinanda eſt
Thereſiæ voluntas, ut pateat charitas. *Aut*
pati, aut mori. Ergo Thereſia quùm mo-
ritur, nequaquàm patitur. Si mors ma-
lorum extremum; in morte non ſentit ex-
tremum malum? Eſt gaudium illi ſum-
De labore gaudet, de gaudio dolet. mum, malum extremum; quippe de do-
lore gaudet, quæ tantùm de gaudio dolet.
Eſt pœna voluptas: in delicias cedit cru-
ciatuum acerbitas. Cruce premitur, ſi nul-
là premitur cruce: & cùm crux maior ſit
mors, crux mortis illi non crux: non enim
pati valet, quæ mortis avida extremo do-
lore vivit. *Aut pati, aut mori.* Benè: mors
illi non poſſe pati. *Aut pati, aut mori.*
Iurè exponit ut diverſa, quæ cunctis mor-
talibus ſunt coniuncta: equidem in eius
morte non eſt dolor, quæ mortem patien-
do, non patitur morte; quippequàm non
poteſt mori, quæ nequit pati. An quia
iam mortua? An quia in morte vera vita?
Arbitror, quippe amore vulnerata: &
non moritur, nec morte patitur; quia amo-
re moritur.

Cantic. 8. 6. 6 *Fortis eſt ut mors dilectio*: dicitur
à Sponſa. Facit amor, quod perficit cor-
dis in mortis dolore, dolor; ſed cum di-
ſcrimine: igitur mortis dolor à vivente
motum aufert, & amor morienti motum *Unde morte cõſtet, amore moris?*
magnificè confert; ut per mortem vitalem
in moriente, mors dicat, amore mori: ſi-
quidem in moriente deficeret cordis mo-
tus; ni ut moreretur, ab amore fuiſſet
vulnus. In hoc articulo, fortior eſt morte
dilectio: igitur ut patet in Thereſia; præ
amoris flamma mortem validè ſuſtinet, &
ferre amorem non valet. Dolorem igitur
quo vivebat, mors ut viveret, miniſtrat.
Irruit mors, ſed dilectio fortior eſt; quip-
pequàm potuit, ut viveret, mortem
pati, & amore ut moriatur, in morte ce-
dit amori.

—— *Mors veri teſtis amoris erit.* Oth. Væn. 124. I

Non amor teſtis eſt mortis; ſed veri amo-
ris mors teſtis. Amor autem teſtis eſt, ſi
amantis à morte mors. Mors verò eſt te- *Cur mors ipſa mortis teſtis?*
ſtis vitalis extinctæ flammæ; ſi mors venit
ab amore: morſque in amante Thereſia
teſtis fidelis vocatur; quia vidit præſente
morte, quòd amore moreretur: in ſignum
enim remanſit vitalis amoris flamma,
etiam deficiente vitâ. Quod fictum pri-
dem à Poëtis, videtur verum ſtemma The-
reſiæ amoris.

7 Ut inter mortalem & immortalem
celebrarentur nuptiæ, mortua lucis radijs
deſignatur Semele. Unde Ovid. 3. *Meta-*
morph. fab. 3. ſuccinit:

—— *Corpus mortale tumultus* Ovid.
Non tulit æthereos, doniſque iugalibus arſit.

Sepelitur, ſed ibi radio cœleſti movetur, ſe-
detque in ipſo ſepulchro ſplendidus ignis;
inſigne aduſti præ amore cordis. Euripid.
in *Bacchis*, v. 6. & 597.

Video ſepulchrum matris, ictæ fulmine: Euripid.
Et adhuc viventem flammam divini ignis.
Circa ſepulchrum ſacrum, quæ fulmine
percuſſa,
Reliquit flammam. O lumen nobis maximũ!

Sufficit in mortuo corde motus; ut co-
gnoſcatur, unde adverſus vitam venerit *Cor Thereſiæ movetur in ſepulchro*
cœleſtis radius: qui quidem patet à Iove
& à cœlo, ubi cordi mirabiliter datur mo-
tus in ſepulchro. Unde Thereſiæ cordi ha-
litus in ipſo defectu vitæ? A cœlo, à ſu-
premo Iove: qui in ſignum amoris foven-
tis mortalem vitam; in ſepulchro reliquit
vitalem flammam: equidem cum in con-
iugium, vitæ mortalis defectus, ad im-
mortalitatem eſſet prorsùs neceſſarius; in
corde pro tunc immobili; vitæ extinctæ
datur motus: quem quidem non haberet
in ſphæra ſepulchri; ſi morte morere-
tur, & non amore. Immotum ſicut cætera

membra relinquitur cor ; ſi cauſa mortis mors eſt. In morte ipſa cor movetur, ubi fulmine amoris mors introducitur. Si mors eſt in corde, dilectione vulnerato;

Ubi ſup

fortis eſt ut mors dilectio ; ſin verò prævalet amor; eſt morte dilectio fortior, vel in ipſo ſepulchro figens trophæum; ut pateat flammà, cuius eſt ad ſepulchrum mortis iaculum: motuque claruit, amoris fuiſſe in Thereſia; quippe à corde non eſt mortua.

Propert 1.19 à y.12.

Traijcit & fati littora magnus amor.
Illic formoſæ veniant Chorus heroinæ:
Gratior & tellus hoc ita iuſta ſinit.

8 Aliquid amplius ſubodoror in eius amoris ſolicitudinem (cuius exemplar Seraphim, vel dum eſſent in gloriæ throno, citò ut adeſſent auxilio) Clamavit Evangelicus Vates, & *volavit* ad illum *unus de Seraphim*.

Iſai.6.6

Quomodò volatus, ad quem neceſſarius motus? Pedes adſtrictis alarum vinculis, oculi in viſionem impediuntur duabus alis. Unde ergo in ſubſidium clamoris moventur pedes, & dolor ſublevatur, dum non videtur? Pleniſſimi amoris officium rutilat: etenim afflictionem relegat, antequàm videat. Exprimitur in huiuſmodi tractu, quod cogitat in oppreſſos ſumma dilectio, & ſingulari prodigio: igitur prodigium ſingulare, etiam in pleniſſimo amore; quod ad ſubſidium clamantis eſſet in corde volatus, & propter vincula pedum in gratiam non eſſet motus.

Ad gratias vel mortua ſeſe movet.

Seraphim ſine uſu ſenſuum, ſuſpenſo motu pedum & oculorum, Thereſiæ effulgent perfecta imago, uti floret in ſepulchro: quandoquidem in auxilia patet prodigioſus motus cordis, ubi quippe vita extincta, non valet movere pedes. Icciřcò ſimul exponuntur inſignia alarum & vincula pedum, queis ſtarent & volarent. Per alas ſignatur pernicitas in volatum: per compedes, in motum impedimentum.

Verſ. 2.

At cùm moveri ſine poſſibili motu, ſummi pleniſſimi amoris ſit proprietas; articulus unà profert & pedum catenas & cordis alas: etenim ſummum in auxilium clamantium, alis uti motu cordis, habens pedes in catenis. Unus de Seraphim pedes ligat, enimverò volat. Cur igitur, ſi promptus in volatum pedes ligat? In expreſſionem dilectionis Thereſiæ, cuius cor movetur etiam in morte, ſuſpenſo, quia ſepulta, motu pedum, velociore curſu alarum: vivit, dum iacet. Non moritur, quæ movetur: equidem ſi ad illam afflictione clamatur; quamvis occupet loculum; ad gratias conferendas habet velociſſimum curſum. In ſignum flagrantis amoris, ſurget è ſepulchro, ligata pedes & manus inſtitis. Neceſſitas urget. Quiſquis clamans ad Thereſiam recurrit, non clamavit. Vel in ſepulchro habet amoris motus, & ponet in via greſſus ſuos.

In Vit. cap. 39.

9 Senſim propter obvia à propoſito principali Didaſcaliæ receſſimus: etſi breviter, inſtituto redeamus. *Aut pati, aut mori*: dicit Thereſia. Necdùm dictis ſuprà, delicavimus, quid ſit. Quid hoc? *Aut dolere, aut potiri. Aut pati, aut pati non poſſe.* In vita, dolor eſt, non poſſe pati. Ergo vel pœna, vel gloria. *Aut pati, aut mori*: & ut hìc etiam ſit gloria; hìc ſine morte, mortem interveniat pati; quippequàm ubi ex morte gloriam inſtantiùs ſolicitat, in doloribus extra mortem, totam beatitudinem collocat.

Cur petit pœnam, vel gloriam?

Fili, quid feciſti nobis ſic, dixit illi Virgo-Mater, dum invenit; quæ neſcierat, ubi fuiſſet. *Ecce pater tuus & ego dolentes* (ſubdit) *quærebamus te.*

Luc. 2. 48.

Quid lux & amor illorum ut dolorem leniret, inquirentibus anxiè, non ſeverè, ſed mulcimine reſpondit? *Quid eſt, quòd me quærebatis?*

Verſ. 49

Inquiritur amiſſum: non eſt amiſſum quod præſens. Si dolentes quærebatis, adſtabam iuxta dolentes. Non fugio quærentes me; maximè ſi dolente corde fit. Si abſentiæ dolor amantes gravat; quorsùm hæc? Vobiſcum eram. Dolentes quærebatis. Neciebatis, ſi quærebatis dolentes: igitur dolor in corde quærentium, non erit dolor, ſed gaudium.

Qui Deū amiſſum dolet, dolore gaudet,

Ubi ſum ego, ſedet totius gloriæ beatitudo. Videor, videor vobis abſens; & dolet: verùm præ dolore in inquiſitione præſens. Si gloriam quæritis, quid eſt, quod me quærebatis? Amor urget, pectus dolet: & in ipſo dolore gaudere debet, demonſtrando cordis flammam; quia ſolus habet in doloribus gloriam. Si ſic quæror; amor, & eximius amor eſt: aliter neſcitur, ſumma in amore quid ſit: igitur ſummum in flagranti amore; pro me dolentes, in doloribus gloriari. Dolor eſt me quærentibus propter gloriæ abſentiam: gaudium ipſum propter gloriam: gaudiumque à dolentibus propter abſentiam habetur; quia gloria propter amorem in dolore collocatur. Neſcitur amor, ubi de labore inquiſitionis eſt dolor.

Thereſia quippe amabat, de dolore non dolebat.

Dilectus ſtudio abſconditur, verùm eius gloria habetur: quandoquidem gloriam non habet amor, ſi abfuerit dolor. Hæc ſchola cœleſtis, & ſtudium novum ſingularis amoris.

10 Thomæ nunciatur, Magiſtrum glorioſè reſurrexiſſe. Non credit vel teſtibus oculatis, inſtanter aſſerentibus, *Vidimus Dominum.*

Diffidentiæ ſingularem ſignat cauſam: *Niſi videro in manibus eius fixuram clavorum*, &c. *non credam.*

Ioann. 20.25.

Petit contraria votis, ut de magiſtri gloria firmetur fides. Corpus glorioſum nocivas paſſiones excutit, vel ſigna dolorum, quoniam glorioſum excludit. Si illius iam immortalis, oculis optatur gloria; cur videre cupit vulnera, quæ videre non poteſt, ſi magiſter glorioſè immortalis reſurrexit? Cognoſcit conditionem eius amoris, atque pectoris flagrantis. Gloria ab hominibus iudicatur, ubi dolorum nec ullum ſignum videtur. Eſt gloria hominis, ſed non amantis. In amore ad amorem eſt aliud nobile ſtudium; in gloriamque cupit Thomas ſigna dolorum; quippequàm in corde amante, vulnera ſunt ſigna gloriæ.

Chriſtus gloriatur vulneribus.

Chriſtus glorioſus ſigna vulnerum abolere noluit, per quæ vulnus amoris pateſceret: etenim cùm eius inſignis gloria per vulnerum manifeſtetur veſtigia; Thomas in gloriæ fidem optat vulnera patentia: equidem tunc credet Chriſtum immortalem & glorioſum, ſi viderit vulneratum. Implicant dolorum ſigna, & immortalis gloria: verùm non in regno amoris; ut gloria ſit immortalis: in fixuramque clavorum, Thomæ tendit cogitamen; ut Chriſti gloriæ habeat fidem: ſiquidem amori Chriſti immortalis beatitudo eſt vulnerum oſtentatio. Pende connexionem repugnantium, in charitatis propoſitum. Quod Thomas petit, indulget: in apparitione ad alios, Thomam invitavit, ut peteret. In medio illorum ſtetit glorioſus, in cuius fidem, *Oſtendit eis manus & latus.*

Verſ. 20

Utrique vulnus. Vulnera exhibet in reſurrectionis teſtes? In vulneribus gloriæ firmatur fides? Eſt gloria amoris: & ad gloriæ fidem firmandam oſtendit manus & latus; quoniam ad hominum gloriam, gloriam habet in vulneribus. Ut cordis æſtuantis in nos oſtenderet flammam; ita oportuit pati, & intrare in gloriam ſuam.

11 Iam enim intelligitur problema Thereſiæ, *Aut pati, aut mori.*

Thereſia huius gloriæ æmula.

Eadem diverſorum ſignificatio, in corde charitate percuſſo. Si in morte gloria conceditur, & in doloribus patitur; idem erit eius cordi mori & pati, quia habet gloriam in dolore. Semel cùm eſſet in throno gloriæ, ſe vidit in latere Chriſti. Riber. d. alludens ad viſionem, de qua ipſa, in *Vita*, cap. 40. Ubi Thereſiæ glorioſior Thronus, niſi in latere Chriſti, quò ſedit amoris vulnus? Conſonat quod illa in *Addit. Ludov.* ſubdit: *Videbatur mihi poſt communionem, Dominum meas apprehenſas manus ſuo applicuiſſe lateri, atque dixiſſe: Reſpice vulnera: tecum ſum.*

Lud. Leon.

Articulus Thomæ iteratur. Gloria exhibetur, & vulnera exploranda? Hæc Chriſti & Thereſiæ gloria: cuius quandiù duraverit vitæ halitus; gloriam habet in doloribus, requiemque poſſidet, ubi Chriſtus habet vulnus: etenim ut amoris oſtenderet excellentiam; ita in obſequium Sponſi oportuit pati, & intrare in gloriam ſuam. Quid in gloriam Thereſiæ doloris quæritur, ubi Chriſto clavo crucis deſponſatur? ibid.

Deſponſatur clavo crucis.

O nimis felix, cruce cui potiri,
Cui pati, gratos licet hic honores,
Et ſuo verum crucifixo amori
Reddere amorem.

Hæften

Hæc viſio ſimilitudinis gloriæ Domini: dixit attonitus Ezechiel. Quænam viſio, vel ſpecies viſionis? *Viſio crucis*: infit Anton. Ferdinand. *Viſion.* 13. Commentar. 2. ſect. 6.

Ezech. 1. 1.
Ferdin.

Amicè cohærent, quæ ſemper diſſident; quando viſio crucis in amante, eſt ſimilitudo gloriæ: eligiturque pati; quoniam ut mori poſſit pro Sponſo, Thereſiæ dolor & dolor erat tota beatitudo. Pro Sponſo moriebatur, & mori cupiebat propter Sponſum, exprimens amoris flammam.

Pro Sponſo moriebatur, & propter Sponſum

Mori aut pati vult, ut ſemper haberet gloriam. In morte, clarà viſione Dilecti: in cruce, glorificata paſſione: etenim cùm Sponſus per vulnera gloriam quæſiſſet, & Sponſa etiam per paſſionem quæreret; erat, viſis tormentis Thereſiæ, viſio ſimilitudinis immortalis gloriæ Domini. Eia mulier fortis.

Tu ne cede malis: ſed contrà audentior ito.

Virgil 6. Æn. v. 95.

12 Dolens Sponſum quaſi amiſſum quærit, & de amiſſa gloria dolet. Quid quærit? Quod quærit habet. Iam moritur, ubi patitur. Iam optatà potitur felicitate, qui gloriatur in paſſione. Fusè argumentum videſis, hìc *Didaſc.* 4. Enimverò contemplemur gloriæ illius ampliorem felicitatem, ubi ſummè acerbam ſubivit cor afflictionem. Quænam? *Graviſſimis morbis, & varijs tentationibus vexata, conſtantiſſimè meruit in caſtris Chriſtianæ pœnitentiæ; nullo refecta pabulo cœleſtium conſolationum, quibus ſolet etiam in terris ſanctitas abundare.*

Dolor eius cordi, Sponſum præſentem fugere.

Ita in eius *vit.* à cap. 4. Delicat ſpecificè Hæften. d. ſubdens: *Cùm æquo animo, atque hilariter perfers ſcrupulos, deſolationes, ob-*

Hæften

obnubilationes ; ut quaſi deſertam à Deo te putes , & gaudes tamen etiam in hac cruce. Hæc eſt gloria ? Poſſuntne acriora excogitari cruciamina ? Quid acrius Sponſum dolenter quærere , & præſentem in ipſa præſentia fugere ? In hac vita Thereſiæ patet amor eximius Seraphicus ; dum ſiccine anhelat huiuſmodi gloriâ pectus. In throno Seraphim erant , amore volabant , quò ſedebat Dominus ; duabus cæterùm alis *velabant* meditanter *faciem eius.* (Iſai. 6, 2) Thereſiæ charitatis præ ſe fertur inſigne ; in gloriæ throno , putà , præſentem habere Sponſum & non videre. Aliquid latet. Totum ſtudium Thereſiæ, pro Sponſo pati : in throno fruitur : quin videat, patitur : & cùm pati deſideret , ex gaudio dolet ; ſiquidem ad gaudium , propter gaudium dilecti , non quærit gaudium. Ulteriùs. Si Sponſus non videtur , gloria prorsùm à concupiſcente abſconditur : in gloriaque facies ſtudiò velatur ; ut inter huiuſmodi velamina rutilet amoris gloria: igitur gloria maior amanti ; tolerare, Dilecti faciem abſcondi.

13 Invenit Moyſes coram Domino gratiam, unde illi dixit : *Oſtende mihi* (in hac vita) *gloriam tuam* , in ſummum gaudium ; ſi faciem tuam videre non poſſum. (Exod. 33. 19. v. 23.) Numen aſſentitur voluntati : *Oſtendam omne bonum tibi* :::. *Videbis poſteriora mea.* Hæc eſt gloria? Utique. Gloriam habuit, quum poſteriora vidit. Si gloria ex facie , quam non poteſt videre ; unde bonum omne gloriæ ? Ex Moyſis conformitate : igitur ſi gloria ex dolore acerbo, ſummaque felicitas ex inſperato cordolio; gloriâ Moyſes fruitur , ubi præſens non videtur : nullum quippe acerbius amanti vulnus , dum flagrat incendio pectus; quàm duci , ut gloriam aſpiciat , & quòd Numen terga vertat. (*Quomodò ab illa videtur, dum illi abſconditur?*) Vernaculè: *Si por la pena ſe regula la gloria ; es la mayor de las penas , que quando và à ver à Dios, Dios le vuelva las eſpaldas.* Quid plus? Plus non eſt. Gloria & omne bonum provenit ex Dei aſpectu , amori vulnere addacto : poſterioraque in gloriam oſtenduntur , ubi ad ſolatium laborum divinitatis radij deſiderantur ; in probationem amoris , atque gratiam præſentis beatitudinis : etenim ſi beatitudo ex aſpectu ; eſt amantis beatitudo , in ſolatio maiori relinqui ſine ſolatio : perferre abſentiam, tolerare fugam , præſentem ſummâ gloriâ contemplari , & præſentem non videre. Gloria eſt , in receſſu non recedere : non relinquere & relinqui. Si gloria ex viſione eſt ; manifeſtum omne bonum ſatis fit: etenim Deus in gloria videtur , dum vultus eius propter amorem abſconditur.

14 *Fili , quid feciſti nobis ſic ? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te:* (Ubi ſup.) dixit Ieſu Virgo-Mater, dum ab eius oculis abſconditur puer. Querela non deſpicitur , ubi ex amore oritur. Dialecto noſtrâ : *Quando ſe queja el cariño , no quita Dios en el alma un ſentimiento amoroſo.* Inquiritur ergo: ſi tot doloribus utriuſque percuſſum cor ; quidnì mater filio dicat: *Cur feciſti nobis ſic* ; ſed *Quid feciſti,* quaſi quod fecerat ignoraret, quùm de facto ſummè doluit ? Eodem ſtylo ubi queritur ex dolore genitricis pectus ; reſpondit filius : *Quid eſt quòd me quærebatis* ? (*Pro gloria, exhibetur gloria fuga.*) Ignorant ſanè , quid ſit. Erat gloria, quod illis videbatur pœna : equidem in dolore (quærentium & non invenientium Dominum) gloria ſumma ; in animæ ſolatium inveniri poſteriora. Poſteriores gloriæ ſunt , dum pro facie flagrat cor: equidem ducit in animæ gloriam ; derelictam ſine aſpectu poſſe tolerare abſentiam. Neſciunt quid ſit. *Dolentes quærebamus* : dicit mater. Verùm filius : *Quid eſt quod me quærebatis* ? Et omittit *Dolentes* ? Iurè. Non habebant , de quo dolentes poſſent dolere , ſed de quo ſummè gloriari ; equidem in queis abſentiâ dilecti premebat dolor , florebat pectoris amor : gloria profectò quærentium , illud vulnus & cordolium : igitur gloria & ſublimis , amanti ; ſimul quærere & relinqui: pulſare & non reſponderi , petere , & nihil accipere : imò dum gloriam ſpectat anima, Dilectum vertere terga. *Quid eſt, quod me quærebatis* ? (*Thereſiæ Ieſus fecit laborare in gaudio.*) Dicam quid & vobis feci. Laborare feci in gaudio : deſiderari in aſpectu ; ex quo gloria , qua ſatiatur anima : igitur in ipſa dolentium gloria, rutilat propter magni amoris fidem ; præſentem habere Sponſum , & non videre præſentem.

15 *Tecum ſum* : dicit Sponſus Thereſiæ : Et fugit ? Et volenti amplexari terga vertit , ac dicit : Noli me tangere ? Quid Thereſiæ fecit ſic ? Ipſa reſpondet alibi: *Intellexi , intelligere non poſſe.* (D. cap. 39.) Erat ut poſſet pati de gaudio dolor ; ſed dolore intenſus amor. Ex abſentia erat pœna, ex pœna gloria ; Thereſiam intelligere non poſſe , quid Ieſus faceret ſic. Amor eſt: (*Quo amoris ingenio?*) dolor videtur , ſed gloria manifeſtatur poſterioribus viſis , in pignus æternæ felicitatis ; quippequàm gloria in amoris excellentiam , Dilecti poſſe in ipſo amplexu

xu tolerare fugam. Intelligitur quid ſit, ubi flagrat cor : ſcilicèt frui & pati : in conſpectu omne evaneſcere bonum & ſimul habere ſecum.

(Ovid. 11 Met. fab. 10.)

Et cùm deſideret unum,
Gaudet abeſſe tamen.

In altiora tendere modò non poſſum, quippe Didaſcaliæ fit protractio. Alibi agam. Utinam ! Memini , in eius morte arborem aridam , cellæ proximam, floruiſſe. (*Quomodò in terra, eius cognita gloria?*) Memini etiam , finxiſſe Priſcos Phyllida propter ſponſi dilecti abſentiam, converſam fuiſſe etiam in arborem aridam : verùm cùm ad illam ſponſus venit, & amplecteretur ; arbor ſtatim effloruit. Hygin. *fabul.* 59. Ovid. *Epiſt.* 2. & 23. unàque , 3. de *Art.* v. 37. Nobilius habemus argumentum. Si arbor arida floret, proxima cellæ; Thereſia iam eſt in amplexu Sponſi. Tempus putationis advenit, & habuit mortalis Thereſiæ vita ; dum apparuerunt flores in terra noſtra. Iam videtur vel in terris gloriæ ſplendor , cuius vita tota labor & dolor.

Crux illi ſummum decus , & corona; (Hæft. d.)
Crux illi vita.